

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail:arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 456

Дата: 05.07.2023 г.

**ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ -
Г-Н РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ**

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ
ВЪПРОСИ - Г-Н СТОЮ СТОЕВ**

СТ А Н О В И Щ Е

от ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ,
представяван от председателя -
адв. д-р Ивайло Дерменджиев

Относно:

Законопроект за несъстоятелност на
физическите лица № 49-302-01-11 от
13.04.2023 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ И ЧЛЕНОВЕ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ,**

Предлагаме на вниманието Ви становище по Законопроект за
несъстоятелност на физическите лица със сигнатура № 49-302-01-11 от 13.04.2023
г.

Законопроектът урежда производство по несъстоятелност на физическите лица, каквото към момента не е уредено.

Висшият адвокатски съвет подкрепя по принцип създаването на уредба за производство по несъстоятелност на физически лица, каквато възможност (но не и задължение за държавите членки) е предвидена в чл.1, параграф 1 от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаване на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността)¹, още повече че приемането на такава уредба съответства на ангажиментите на страната по Националния план за възстановяване и устойчивост, приет с Решение № 411 на Министерския съвет от 2021 г.

Представеният от Министерския съвет законопроект поражда обаче известни възражения:

1. Не може да бъде споделена идеята на Министерския съвет правната уредба на несъстоятелността – физически лица, които не се занимават със стопанска дейност, да бъде обособена в отделен нормативен акт с ранга на закон. Систематичното място на такава уредба е в част четвърта на Търговския закон (ТЗ), в която са концентрирани правилата за несъстоятелността не само на търговците, но и на юридическите лица с нестопанска цел – чл. 14, ал. 4 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел (в ТЗ предстои да бъде включена и уредбата на несъстоятелността на физическите лица-предприемачи, която ще бъде приета в съответствие с Директива (ЕС) 2019/1023)².

Използваната от Министерския съвет правна техника е предпоставка за повторно и ненужно възпроизвеждане на правилата на ТЗ, посветени на несъстоятелността, в новия законопроект. Така например чл. 3, ал.1 от законопроекта до голяма степен съвпада с чл. 607, ал.1 ТЗ. Аналогично е положението и при чл. 11, ал.1 и 2 и чл. 12 от законопроекта (сравни чл. 614, ал.1, 2, 3 и 4 ТЗ), чл. 14, ал.1 от законопроекта (сравни чл. 723 ТЗ), чл. 18 от законопроекта (сравни чл. 685а ТЗ). Вместо да се създава специално правило за редът на удовлетворяването на вземанията – чл. 17, ал.1, този въпрос би могло да се уреди в нова алинея на чл. 722 ТЗ. Излишни са и разпоредбите относно синдика (чл. 21-26), доколкото те възпроизвеждат в голямата си част текстовете на ТЗ

¹ Наричана за краткост Директива (ЕС) 2019/1023.

² Така е постъпил немският законодател – несъстоятелността на физическите лица-потребители е уредена в параграфи 304-334 на Германския кодекс по несъстоятелността.

(чл.655 и сл.), решението за откриване на производството – чл. 37, ал.1 (вж. чл. 630, ал.1 ТЗ), изпълнението на задължение – чл. 39, ал.2 и 3 (сравни чл.636 ТЗ), съдействието на длъжника – чл. 40 (вж. чл. 640 ТЗ), спирането на съдебните и изпълнителните производства - чл. 41 и 42 (сравни чл. 637 и 638 ТЗ), производството по предявяване на вземанията – чл. 45-50 (сравни чл. 685-695 ТЗ), оздравителното производство – чл. 55-70 (сравни чл. 696-709 ТЗ), обявяването на длъжника в несъстоятелност, осребряването и разпределението на осребреното имущество – чл. 71-88 (сравни чл. 710-732 ТЗ), приключване на производството – чл. 89-93 (сравни чл. 733-739 ТЗ), извънсъдебното споразумение – чл. 94-95 (вж. чл. 740-741а ТЗ), възобновяването на производството – чл. 96-99 (сравни чл. 744-746 ТЗ).

Някои от текстовете на законопроекта са излишни, доколкото възпроизвеждат общи положения и известни принципи на производството по несъстоятелност – например чл. 5, ал.1 и 2, чл. 16, ал.1 – 4, чл. 20 (сравни чл. 673-679 ТЗ), чл. 36 (вж. чл. 629а ТЗ).

С оглед усъвършенстване на законопроекта би могло да се предложи особеният режим на несъстоятелността да се прилага само ако длъжникът има по-малко от 20 кредитори, както и задължително да се направи опит за постигане на извънсъдебно споразумение с кредиторите (както е съобразно параграфи 304 и 305а от Германския кодекс по несъстоятелността).

2. Подлежи на критика и концептуалното разрешение производството по несъстоятелност да се образува единствено по желание на длъжника, защото кредиторите също могат да имат интерес да поискат откриване на производство, още повече, че по отношение на техните вземания давността не се прекъсва (сравни чл. 628а ТЗ). От друга страна, няма причина длъжникът да има само право, но не и задължение да иска образуване на производство по несъстоятелност, каквото е положението при останалите неплатежоспособни длъжници (след като целта на закона е универсално принудително изпълнение – чл. 3, ал.1 от законопроекта), още повече, че универсалното изпълнително производство го освобождава от задълженията му.

Необосновано е във фазата по откриване на производството по несъстоятелност да участва само длъжникът, като кредиторите, по отношение на които решението за откриване на производство по несъстоятелност действа по право, да са лишени от каквато и да било възможност да влияят на крайния съдебен акт.

Това разрешение, съчетано с невъзможността кредиторите да обжалват решението за откриване на производство по несъстоятелност, лишава кредиторите от възможност да търсят удовлетворение във от производството по

несъстоятелност, независимо дали това производство е открито законосъобразно – при установена добросъвестност и неплатежоспособност на длъжника.

3. Общата дефиниция за „добросъвестен длъжник“, съдържаща се в чл. 9, ал.1, е неясна. Как се определя съотношението между задълженията и имущественото състояние и доходи на длъжника? Какво се разбира под термина „увреждане“? Кога длъжникът „умишлено“ или „небрежно“ уврежда интересите на кредиторите? Какви са „интересите на кредиторите“?

Критериите за недобросъвестния длъжник са неясни. Не е ясно кои са „основните жизнено потребности на длъжника и неговото семейство“ (чл. 9, ал. 2, т. 5), като същият термин - „жизнено потребности“ в ал. 4 се използва за дефиниране на друг самостоятелен елемент от дефиницията за недобросъвестност по чл. 9, ал. 2, т. 5 - „явната несъобразеност с имуществото и доходите“; не става ясно, как отрицателната предпоставка „длъжникът умишлено е препятствал упражняването правомощията на съда и синдика“ (чл. 9, ал. 2, т. 7) може да се преценява като предпоставка за откриването на производството, при положение, че съдействие длъжникът дължи едва след откриване на производството.

Поставя се и въпросът какво е съотношението между ал.1 и 2 на чл. 9 и не е ли достатъчно добросъвестността да се дефинира като хипотеза, обратна на случаите по ал.2.

В ал.5 на чл. 9 причините следва да са „непредвидими“, а не „непредвидени“, защото в гражданското и търговското право критерият за дължимата грижа е обективен (субективната възможност за предвиждане на длъжника е ирелевантна). Разпоредбата като че ли възпроизвежда тази на чл. 306, ал. 2 ТЗ относно непреодолимата сила, но създава неяснота, тъй като непреодолимата сила е обстоятелство, което освобождава длъжника от отговорност при неизпълнение на негово задължение, а не е критерий при преценяване поведението на длъжника.

От друга страна, ако целта на производството е да се уреди универсално принудително изпълнение за длъжниците – физически лица, не е ясно защо производството има за адресат само част от тях.

4. Редица включени в законопроекта разрешения са неясни или несполучливи и се нуждаят от изясняване или корекция.

4.1. Поставят се известни въпроси във връзка с основанията за откриване на производството по несъстоятелност.

От една страна, съгласно чл. 8, ал.1 неплатежоспособността е състояние, при което длъжникът в продължение на повече от 6 месеца не е в състояние да изпълни

едно или повече парични задължения на обща стойност над 10 минимални работни заплати. Критерият е формален, но липсва яснота какви са съображенията за времевия и стойностния праг на неплатежоспособността.

4.2. Разпоредбите на чл. 10, ал.1 и 2 се нуждаят от изясняване. Какво означава изразът „частично удовлетворяване на вземанията на кредиторите“ и кога удовлетворяването на кредиторите от първия ред по чл.17, ал.1 е „съразмерно“?

4.3. Законопроектът е вътрешно противоречив по отношение на имуществото на длъжника. Не може длъжникът хем да има несеквестрируемо имущество, в което влизат и доходите му по време на производството, хем да има право на издръжка, защото несеквестрируемите доходи имат за цел именно да обезпечат издръжката на длъжника и семейството му. Въобще институтът на несеквестрируемостта е неприложим в производството по несъстоятелност, но ако все пак се възприеме, трябва чл. 13, ал.1 от законопроекта да се съгласува с чл. 446 и 446а от Гражданския процесуален кодекс (ГПК).

4.4. Неяснота създава и разпоредбата на чл.14, ал. 2 относно задължението на длъжника да осигури авансово заплащане на разноските в производството по несъстоятелност. В ал. 1 на същия член са посочени кои са тези разноски, като техният размер не може да бъде определен към датата на подаване на молбата за откриване на производството. Може би идеята на вносителя е свързана с разпоредбите на чл. 632, ал. 1 ТЗ във връзка с чл. 629б ТЗ, но същите визират „начални разноски“.

4.5. Налице е противоречие между изискването за „знание“, от една страна, и това за „умисъл и груба небрежност“, още повече че понятието „груба небрежност“ по дефиниция изключва знанието – чл. 15, ал.1.

4.6. Правилото на чл. 17, ал. 1, т. 10 е неприемливо. Не може разноските за адвокат на кредиторите да бъдат сложени в самостоятелен ред и този ред да е последен. Никое производство не може да се развива, ако не бъдат направени разноски, включително разноски за адвокат, затова разноските, като акцесорно вземане на кредиторите следват съдбата на главното вземане и следва да се удовлетворяват с реда на удовлетворяване на главното вземане или най-малко да се ползват с първа обща привилегия от цялото имущество на длъжника.

4.7. Трудно обяснимо е правилото по чл. 17, ал. 3, съгласно което разпределението на няколко вземания на държавата от един ред се извършва от Националната агенция за приходите, а не от синдика.

4.8. Подлежат на критика редица разпоредби относно събранието на кредиторите.

Уреждането на първо събрание на кредиторите, в което участват кредитори, чиито вземания са посочени от длъжника в списъка на кредитори, приложен към молбата за откриване на производството по несъстоятелност, създава опасност решенията на това събрание да се приемат от симулативни кредитори. По-добре ще бъдат защитени интересите на кредиторите, ако първото събрание на кредиторите отпадне въобще, защото длъжникът поначало не предоставя търговски книги на синдика или пък те не съдържат информация, достатъчна за установяване вземанията на кредиторите, така че провеждането на първо заседание в уж опростеното производство за физическите лица е неудачно, още повече, че не става ясно какво се случва, ако такова не бъде проведено и колко първи събрания на кредиторите ще бъдат провеждани. В тази връзка би следвало синдикът да се назначава от съда със самото решение.

Разпоредбата на чл. 20, ал. 6, изр. 2 е двусмислена. Гласовете на кредиторите в събранието на кредиторите следва да се определят на база вземанията с право на глас, а не в зависимост от това дали са приети или неприети съобразно списъка, одобрен с определението на съда.

Член 20, ал. 7, изр. 1 е неприемлив, защото искането за отмяна на незаконосъобразно решение на събранието на кредиторите не може да става в седмодневен срок от датата на събранието, а трябва да бъде най-малкото в седмодневен срок от обявяване на решението в регистъра на несъстоятелността.

4.9. Будят възражения правилата относно възнаграждението на синдика (чл. 24). То следва да се определя от събранието на кредиторите (сравни чл. 661 ТЗ), а не от закона.

Не може да се подкрепи разрешението синдикът да получава еднократно възнаграждение в размер на една минимална работна заплата за извършване на конкретни действия – една работна заплата за изготвяне на списък; една работна заплата за опис; една работна заплата за сметка за разпределение и ако сметките за разпределение са много, както често се случва, защото са частични, масата на несъстоятелността ще се изчерпа само за възнагражденията на синдика. Нелогично е също синдикът да получава възнаграждение в размер на една работна заплата след одобряване на годишният му доклад за дейността, защото изготвянето на доклада е част от задълженията му. Неприемливо е разрешението

синдикът да получава възнаграждение хем върху стойността на осребреното имущество (чл. 24, ал. 2), хем за изготвяне сметката за разпределение (чл. 24, ал. 1, т. 4).

4.10. Уреждането на двуинстанционно обжалване (чл. 29) ограничава правата на участващите в производството лица, още повече че единствено длъжникът е легитимиран да иска образуване на производството по несъстоятелност.

Вън от това не е ясно кои актове могат да се обжалват от кредиторите на несъстоятелността, които в първата фаза до откриване на производството не участват като страна по делото. Като не могат да участват в тази фаза, поне трябва да бъде предвидено, че могат да обжалват решението.

Понеже не е ясно кои актове на съда по несъстоятелността подлежат на обжалване, не става ясно и за кои актове ще бъдат изпращани съобщения по реда на ГПК (чл. 30, ал. 2). Кредитор със седалище в чужбина няма как да бъде уведомяван чрез обявяване в регистъра на несъстоятелността, тъй като за него важат общите правила за уведомяване на кредитор със седалище извън страната – винаги с нарочно съобщение.

4.11. Доколкото в законопроекта се урежда производство по универсално, а не по индивидуално принудително изпълнение, субсидиарно приложение за производството следва да намират правилата на ТЗ, а не тези на ГПК (както е предвидено в чл. 31).

4.12. Не е ясно по какви съображения при смърт на длъжника производството не се прекратява, а се спира, сякаш наследниците му могат да станат несъстоятелни в същото производство.

4.13. Разпоредбата на чл. 32, т. 5 е неразбираема. От нея следва, че длъжникът може да оттегли молбата си за откриване на производство и след откриване на производството със съдебно решение, защото забраната за оттегляне е отнесена към определението за утвърждаване на плана за погасяване, още повече, че оттегляне на молбата от длъжника не е посочено като основание за прекратяване на производството в чл. 89.

4.14. Една от предпоставката за откриване на производството – наличие на секвестрируемо имущество, което да покрие разноските и частично да удовлетвори вземанията на кредиторите, е неясна. Предпоставките са кумулативни и така нареченото частично удовлетворяване трябва да бъде специфицирано по някакъв

начин – например като процент от вземанията, които могат да се удовлетворят вземанията на кредиторите.

4.15. Не е ясно какви временни обезпечителни мерки за запазване на имущество си по чл. 36, ал.1 може да поиска длъжникът с молбата си за откриване на производството по несъстоятелност, т.е. да поиска заповест и възбрана върху собственото си имущество? Съгласно разпоредбите на ТЗ – чл. 629а, такива мерки може да поиска кредитор. Също така неясна е и разпоредбата на ал. 3 на чл. 36 съгласно която определението за постановяване на мерките по ал. 1 се съобщава на лицето, което е поискало налагането им - кое е това лице (мерките се налагат по искане на длъжника или служебно от съда). Длъжникът няма правен интерес да иска от съда налагане на обезпечителни мерки, като заповест и възбрана, защото се касае за разпореждане, което изцяло зависи от него.

Липсва уредба относно легитимираните лица, които могат да обжалват допуснатите обезпечителни мерки, което поражда въпроси като например може ли това да бъде кредитор, чието индивидуално принудително изпълнение е спряно.

4.16. Уредбата на решението за откриване на производството поставя известни въпроси.

При положение, че решението по откриване на производство по несъстоятелност действа по отношение на всички, трябва да се предвиди възможност то да бъде обжалвано от всеки кредитор (чл. 37, ал. 3), още повече че кредиторите не участват в производството до откриването на производството.

Няма как възбраната да се счита вдигната от момента на вписване на решението, с което се отменя откриването на производството по несъстоятелност, защото това „вдигане“ става чрез вписването в друг регистър.

Трябва да се реши какво се случва с допуснатите обезпечителни мерки, когато съдът с решението си отхвърля молбата за откриване на производството.

4.17. Законът не урежда въпроса кой участва в съдебните процеси на длъжника след обявяването му в несъстоятелност – синдикът ли, от негово име, или длъжникът с участието на синдика, а това е твърде важно, тъй като производството по несъстоятелност не се прекратява, ако длъжникът е страна по висящо производство (чл. 89, ал. 2).

4.18. Спирането на изпълнителните производства, като последица от решението за откриване на производството, е формулирано по начин, който допуска по отношение на несеквестрируемите имущества да продължи

индивидуалното принудително изпълнение от определена категория кредитори. Съгласно чл. 11, ал. 2 несеквестрируемостта на имуществото не се включва в масата, което означава, че по отношение на несеквестрируемостта на имуществото няма да бъде спряно индивидуалното принудително изпълнение. Несеквестрируемостта обаче в индивидуалното принудително изпълнение отпада при условията предвидени в чл. 445 ГПК, което означава, че определена категория кредитори ще се удовлетворяват извън производството по несъстоятелност – кредиторите за издръжка, за неправомерно увреждане, за финансови отчети и пр.

Въобще несеквестрируемостта няма място в производството по несъстоятелност, защото не може да си запазиш жилището, колата и вещите, които са ти необходими за съществуването, включително вещите за занаятчийска дейност и упражняване на професия и да бъдеш освободен от задължения поради невъзможност за плащане в производството по несъстоятелност, включително за вземанията на кредитори, произтичащи от деликти.

4.19. Не може да бъде възприето виждането в законопроекта, че кредиторите в производството по несъстоятелност на физическо лице, трябва да бъдат лишени от преферентните и отменителните иски – вж. чл. 646-649 ТЗ, тъй като то несъмнено сериозно застрашава техния интерес. Това означава, че дори длъжникът да се е разпоредил със свое имущество и с това да е увредил кредиторите, понеже след откриване на производството по несъстоятелност е недопустимо образуването на нови иски в производството, а преферентни иски не са предвидени в производството по несъстоятелност, извършените от длъжника действия на разпореждане, макар да увреждат кредиторите, ще останат в сила и даденото от длъжника няма да се върне в масата на несъстоятелността.

4.20. Терминът, че прихващането в хипотезата на чл. 52, ал.3 е „недопустимо“, не разкрива същността на последиците – доколкото се касае за преферентен иск, прихващането следва да е относително недействително спрямо кредиторите на несъстоятелността.

4.21. Неразбираемо е защо запечатването (чл. 53, ал.3) се извършва само от частен съдебен изпълнител, при положение, че държавните и частните съдебни изпълнители имат равни правомощия.

4.22. Разпоредбите, които уреждат плана за погасяване, разкриват следните слабости.

Те механично възпроизвеждат правила от производството по стабилизация и производството по несъстоятелност, като дори повтарят неяснотите на чл. 703, ал.3 и 6 и чл. 704, ал. 2 ТЗ.

Използваният в чл. 56, ал.3 термин „момент“ следва да се замени с легално признатия термин „ден“.

Не става ясно при преценката за степен на удовлетворяване на кредиторите по класове вземат ли се предвид и стойността на несеквестрируемите имущества, по отношение на които определени категории кредитори могат да получат удовлетворение.

Съгласно чл. 64, ал.1 т.2 с решението за утвърждаване на плана съдът назначава синдик, ако такъв е предложен в плана или е избран от събранието на кредиторите – означава ли това, че може да няма назначен синдик, който да контролира изпълнението на плана и как това съответства на разпоредбата на чл. 66.

Не би следвало синдикът да упражнява контрол върху изпълнението на плана за погасяване на задълженията на длъжника (чл.66), тъй като неговите правомощия се прекратяват с прекратяването на производството по несъстоятелност, което е последица от решението на съда за утвърждаване на плана (вж. чл. 64, ал.1, т.1 и чл. 91, ал.1). Достатъчно е да се предвиди, че обезпечителните мерки върху имуществото на длъжника имат действие до изпълнението на плана и че се заличават по искане на длъжника от съда, който е разглеждал делото по несъстоятелност след изпълнение на плана.

В чл. 65, ал. 3 се предвижда, че „поръчителите и лицата, които са учредили залог или ипотека за обезпечаване на задължение на длъжника, както и солидарно задължените с него лица не могат да се ползват от предвидените с плана облекчения“. Това разрешение е в противоречие с естеството на обезпеченията, както и с чл. 139 от Закона за задълженията и договорите - поръчителят не може да отговаря при по-тежки условия в сравнение с тези на длъжника.

Разпоредбата на чл. 65, ал. 4, която предвижда недействителност на сделки на разпореждане от страна на купувача на имущества от масата на несъстоятелността преди плащане на цената, е неприемлива. Разрешението следва да бъде друго - че прехвърлянето на имущество в изпълнение на плана става само след предварително плащане на цената, за да има гаранции за кредиторите, че няма да се окажат без имущество, върху което да могат да насочат изпълнението и без получена цена.

Изискването за недобросъвестност по чл. 70 не е съгласувано с чл. 71, т. 2, който не изисква недобросъвестност за възобновяване на производството.

4.23. Уредената в чл. 67, ал. 1 възможност за продажба на цялото имущество е в противоречие с възприетото разбиране, че приживе едно физическо лице може да се разпорежда с цялото си имущество. Вярно е, че в 700, ал. 2 от ТЗ е предвидена възможност в плана за оздравяване да се предвиди продажба на цялото предприятие, но законодателят в чл. 15 ТЗ предвижда възможност за прехвърляне на търговското предприятие като обособен имуществен комплекс, а такава възможност не съществува съгласно действащото ни законодателство относно прехвърляне имуществото на физически лице приживе. Още по-неудачно е разрешението да се иска обявяването на сключения договор за окончателен от съда по несъстоятелността.

4.24. Налице е неяснота относно това кой вписва постановената обща възбрана върху недвижимите имоти на длъжника в нотариалните регистри въз основа на вписаното в регистъра по несъстоятелност решение за обявяване на длъжника в несъстоятелност.

4.25. Разпоредбата на чл. 76, която предвижда продажбата на имуществените права като цяло и на обособени части, е неприложима в производството по несъстоятелност на физически лица, защото нашето право не познава продажба на цялото имущество на едно физическо лице, като съвкупност нито обособена част, която да се притежава от физическо лице. Ако идеята е била да се продават правни или фактически съвкупности, това трябва да бъде изрично уредено.

4.26. В закона не е уредено какво се случва с ипотеките и заложените вещи от страна на длъжника за обезпечаване на задължения на трети лица и как се удовлетворяват обезпечените кредитори, при положение, че те не са кредитори в производството по несъстоятелност. Има два подхода - или тези имущества да се продават вън от масата на несъстоятелността с оглед правилото на чл. 445, ал. 1 ГПК, или вземанията на тези кредитори да бъдат приемани в производството по несъстоятелност, независимо че са от трети лица, а несъстоятелни длъжник е само обезпечител.

4.27. Разпоредбата на чл. 91, ал. 2 е неприложима, защото законът не предвижда наличието на непродаваемо имущество, както това прави ТЗ, което се предава на длъжника. За да се прекрати производството по несъстоятелност на физическо лице, трябва масата на несъстоятелността да е изчерпана.

4.28. Разпоредбата на чл. 100 предвижда погасяване на задълженията на добросъвестния длъжник с изтичане на тригодишен срок от влизане в сила на решението за одобряване плана за погасяване, респективно от датата на първия опис. Това правило не може да бъде подкрепено. Оказва се, че простото изтичане на три години, независимо дали плана е бил изпълнен или не, и който план може да предвижда по-дълъг срок за удовлетворяване на кредиторите при условието на разсрочено плащане, ще доведе до погасяване на задълженията на длъжника, при това положение няма разумен кредитор, който би гласувал за подобен план. Така че производството по несъстоятелност обичайно ще приключва чрез осребряване, само че осребряването, ако не стане в рамките на три години от първия опис, също ще доведе до погасяване на задълженията, защото длъжникът бил добросъвестен. Само че невъзможността за удовлетворяване в рамките на три години може да не зависи само от длъжника, а от действия на трети лица, каквито са другите кредитори, включително кредиторите свързани с длъжника, които могат да протакат процеса. До просрочване на предвидения тригодишен срок може да се стигне и поради висящи съдебни процеси относно вземането или неговата обезпеченост.

4.29. Не е ясно дали предвиденият в чл. 101 петгодишен срок за погасяване на задълженията, който започва да тече от влизане в сила на решението за откриване на производството, е разновидност на абсолютната давност и ако това е така, как се отнася с абсолютната давност по Закона за задълженията и договорите. Въобще, доколкото предявяването на вземане, предявяването на установителен иск и влизането в сила на решението за утвърждаване на плана за погасяване задълженията на длъжника прекъсват давността – чл. 18, ал.1 и 2, чл. 69, следва да се обмисли дали да не отпадне институтът на абсолютната давност, предвид правилата за погасяване на задълженията на добросъвестния длъжник – чл. 100 и 101.

4.30. Недопустимо е решението на съда, с което се уважава молба на длъжника за установяване на условията за погасяване на задължение при липса на имущество, да не може да се обжалва от кредитор. Правните последици на съдебното решение водят до погасяване на задълженията на длъжника, кредиторът има правен интерес и не може да му бъде отказан достъп до съд за защита на негови имуществени права.

4.31. Разпоредбата на чл. 109 предвижда създаването на регистър по несъстоятелност, който да се води от Министерството на правосъдието. Това решение е неудачно, защото всички регистри, които касаят несъстоятелността трябва да са на едно място, независимо дали се касае за физически лица предприемачи или търговци. Съществуването на много регистри за едно и също правно явление, каквото е несъстоятелността, ще принуди и кредитори и трети лица, които не са кредитори да следят множество регистри, водени от различни държавни органи по различни системи. Това, заедно с обстоятелството, че всички ще се считат уведомени с вписването в регистъра на несъстоятелността за всички актове на съда и синдика, ще застраши сериозно правата на участниците в производството по несъстоятелност пък и на третите лица, които договарят с длъжника.

С оглед изложеното Висшият адвокатски съвет намира, че проектът на Закон за несъстоятелност на физическите лица, независимо че е приет на първо четене, се нуждае от сериозна преработка, преди да бъде окончателно приет, поради което предлагаме на народното представителство, в лицето на уважаемите членове на Правна комисия, да създадат работна група, в която да се включат специалисти по несъстоятелност, включително представители на Висшия адвокатски съвет, специализирани в сферата на несъстоятелността.

С Решение 895/22.06.2023 г. на Висшия адвокатски съвет са определени проф. Ангел Калайджиев, адв. Валя Гигова и адв. Златимир Жечев да участват в работната група, ако такава бъде създадена, както и в заседанията на Комисията по правни въпроси към Народното събрание при обсъждането на законопроекта, свързан с несъстоятелността на физическите лица.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ: /п/

АДВ. Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ